

PAULO ĜENA TORETORE TITO ĜENA

Tito vaĝa-foforina guruĝari

Mai fefa tu Paulo na Tito ĝereĝana ĝena etoreato. Mai fefa Paulo tu Roma dibura numana na etoreato. Mai fefa etoreato laĝanina tu 64 ma 65 fakari nuĝanai ta, mo tu Iesu maki emaseto murinai vau.

Mai fefai siri baregori tu karoa 2:11-14; 3:8.

Paulo na mai fefa etoreato korana ĝena ura, 1) Tito bene kiraia, ekalesia doĝorori ĝorikauri tarimari tu kamasiri bene ĝabiri; 2) Tito bene vaĝa-ribaia, Barau ĝena namo ema varevarebara nuĝanai Barau korana-iaĝina maĝurina tu aiĝesina bene tanu-iaĝia; 3) Tito bene launaĝia, vevaĝa-riba guruĝari moĝoniri bene vevaĝa-riba-iaĝiri.

Mai fefa Paulo na tu maiĝesina eboioĝaiato:

1. Barau korana-iaĝina maĝurina ekalesia doĝorona nuĝanai - karoa 1
2. Barau korana-iaĝina maĝurina numa tatai - karoa 2
3. Barau korana-iaĝina maĝurina tanobara mabaranai - karoa 3

¹ Au Paulo, Barau ĝena vetuĝu-naĝi tarimagu ema Iesu Keriso ĝena apostolo, ĝeguna mai fefa eiāĝosini. Au tu Barau na etuĝuguto, Barau na eĝabi-hidirito tarimari ĝeri veĝabidadamai bana vaĝa-kavari, e guruĝa ema maĝuri moĝonina bana vaĝa-ribari ĝana. Mai guruĝa ema maĝuri

moĝonina beĝe ribaiani tu, Barau beĝe korana-iaĝi-korikoriani. ² Korana monana vauro maĝuri vanaĝivanaĝi beĝe tuĝamaĝi-dadamaĝiani e beĝe ĝabiani. Mai maĝuri vanaĝivanaĝi maĝurina maĝa tu tanobara roĝosi bene vesina nuĝanai veĝata, Barau na ekiraĝi-toreato. Ĝia tu asi eĝofaĝofani Barauna. ³ Senaĝi maitoma vauro Barau tauĝena na eĝabi-toreato ĝaronai tauĝena na bema vaĝa-foforia. Mai Vari Namona maĝa tu ĝita ĝera Vevaĝa-maĝuri Barauna ĝena guruĝa lorinai au ĝegu ĝobatai akiraĝi-foforiani.

⁴ Tito, mai fefa tu ĝoi ĝemu atore-iaĝosiani. Ĝoi tu au natugu korikori ĝita ĝera mai veĝabidadama sebona maĝa nuĝanai:

Tamara Barau ema Keriso Iesu ĝita ĝera Vevaĝa-maĝuri Verena ĝerina varevare-bara ema maino ĝemu ai bene tanu.

Tito ĝena ĝauvei Krete motumotunai

⁵ Au na ĝoi Krete ai araga-kwanemuto korana tu, kara maninai roĝosi bana veiri dagarari bono veiri ĝana. Ema vanuĝa baregori mabarari ai ekalesia ĝorikauri tarimari tari bono vaĝa-ruĝari mo akiramuto kavana. ⁶ Ekalesia ĝorikauna tarimana tu veĝa namori moĝo eveini, rakava ta ĝenai asi boĝoitaĝoani tarimana. Ĝaraĝona tu sebona moĝo; natuna na Iesu Keriso ĝevaĝa-moĝoniani, asi ĝeniara-kava niara-kavani, e asi ĝeseĝaforeni, ema guruĝa veroro asi ĝeseĝaĝini merori. ⁷ Korana ekalesia eguine-iaĝirini tarimana tu Barau ĝena ĝauvei eĝita-ĝauani tarimana. Moĝesina naima ĝia tu veĝa namori moĝo bene vei, a rakava ta ĝenai asi bene tanu,

asi bene kira, ġia tu tarima baregona, benamo tarimarima na tu ġia ġereġana ġena ura moġo beġene korana-iaġia benesi, asiġi. Asi bene baru-ġarimoġi, dia niuniu rakava-rakava tarimana, dia nuġa-ġirima-ġirima tarimana, dia ġofaġofa veiġari ai ġena-ġana eġoitagħoni tarimana. ⁸ Ġia tu veġabiraġe tarimana, veiġa namori eura-vinirini tarimana, vevaġa-gwaġiġi tarimana, vei-iobukaiobuka e vevaġa tarimana, ema nuġa-gwaġiġi tarimana. ⁹ Guruġa moġonina ġevaġa-ribaiato guruġari bene ġabi-gigitariri, be ġia na moġeri vevaġa-riba moġonina bene ġabi-iaġoa, benamo tarima kotari ma benea launaġiri, e vevaġa-riba moġonina ġekira-fitoġaiani tarimari maki bene vaġa-guruġa gwaġiġiri, be ġeri kerere gaburi beġene ġita-doġariri.

Krete motumotunai tu vevaġa-riba tarimari ġofaġofari vovoka moġeri

¹⁰ Guruġa moġonina asi ġekorana-iaġiani, ġekira-sirivaġini tarimari, e guruġa asi tauri ġekiraġirini tarimari, ema vevaġa-riba babori na tarimarima ġeġofarini tarimari tu asisebo maniġeri. Iuda tarimari fakari ai ekalesia nuġanai ġeraka-toġato tarimari tu maniġesina ġeveini. ¹¹ Maniġeri tarima tu boġono kira-ġoiri. Korana ġia na tu bese mabarari ġeri veġabidadama ġevaġa-rakavarini. Ġia tu asi ġere vevaġa-riba-iaġiri dagarari ġevevaġa-riba-iaġirini. Ema ġia mani-ġeri tu moni e farefare beġene viniri uranai ġevei-ġofakauni. ¹² Ġia fakari ai ġeri peroveta tarimana ta tu maiġesi ekirato, “Krete tarimari tu vanaġivanaġi

gēgōfagōfani, boḡa bairi rakava kwaikwairi, ḡubulefi ma boḡeka tarimari.” ¹³ Ġia ekiraḡirito guruḡana maiḡa tu moḡoni. Moḡa lorinai bono kira-matana matanari, be nuḡari mabarari ḡesi e ma moḡoniri ai beḡene veḡabidadama. ¹⁴ Ema Iuda seneri ḡeri sinasina asi beḡene seḡaḡiri, ema Barau ḡena guruḡa moḡonina ḡenana ḡeraka-veḡitani tarimari ḡeri taravatu maki asi beḡene korana-iaḡiri.

¹⁵ Nuḡa namo vedaurea tarimari ḡeri ai dagara mabarari tu namo vedaurea e veiareva. Senaḡi nuḡa asi veiareva ema Keriso asi ḡevaḡa-moḡoniani tarimari ḡeri ai dagara ta tu veiareva asi betanuni. Asiḡina ḡinavaḡi. Korana ḡia tu ḡeri tuḡamaḡi e nuḡari tu rakava kwaikwai bene. ¹⁶ Moḡeri tarima ḡekirani, ḡia tu Barau ma ribari ḡetoni, senaḡi ḡeri veiḡa na evaḡa-foforiani, ḡia tu Barau asiḡina ḡinavaḡi ribari. Maiḡeri tarima tu vei-rakava ma kira-sirivaḡi tarimari, ema veiḡa namori veiveiri ḡia ḡeri ai tu gwaḡiḡi foroforo.

2

Vevaḡa-riba moḡonina e iobukaiobukana

¹ Senaḡi ḡoi na tu vevaḡa-riba moḡonina bono vaḡa-ribari. ² Tarima ḡaukari bono kirari, nuḡari beḡene ḡabi-tariri, beḡene tuḡamaḡi-roroḡoto e beḡene vevaḡa-gwaḡiḡi. Nuḡari mabarari e ma moḡoniri ḡesi beḡene veḡabidadama, e beḡene veura-vini, ema beḡene ruḡa-gwaḡiḡi. ³ Vavine ḡaukari maki mai vevaḡa-riba sebona moḡo bono viniri. Bono kirari, ḡia ḡeri maḡuri ema veiḡa

beĝene veaĝa. Tarimarima arari asi beĝene vaĝa-rakava-kavari, e asi beĝene niu-babobabo. A ĝia tu veiĝa namori moĝo beĝene vevaĝa-riba-iaĝiri. ⁴ Benamo ĝia ĝeri mo vevaĝa-riba ĝerina vavine variĝuri na ĝaraĝori ema naturi beĝe ura-vinirini. ⁵ E beĝe vevaĝa-gwaĝiĝini, Barau ĝoiranai beĝe namo-vedaureani, ema ĝeri numa beĝe ĝita-ĝaurini, ema ĝauveiri maki beĝe vei-ginikaurini, ma vavine namori ai beĝe iaĝoni e ĝaraĝori beĝe gubakaurini ema beĝe seĝaĝi-vinirini. Maĝesi veiĝari beĝe veirini nai tu, Barau ĝena guruĝa tarimarima na asi beĝe kira-fitoĝaiani.

⁶ Tau maraĝa variĝuri maki mai velaunaĝi sebona moĝo bono viniri. Bono kirari, beĝene vevaĝa-gwaĝiĝi. ⁷ Dagara mabarari veiveiri ai tu ĝoi tauĝemu na vevaĝa-ĝita-iaĝi veiĝari namori bono veiri, be beĝene ĝitari. Bovevaĝa-ribani nuĝanai maki ĝere ai asi bono guruĝa, senaĝi guruĝa moĝoniri, guruĝa korikoriri, ⁸ ema guruĝa iobukaiobukari bono kiraĝiri, be tarima ta na ĝemu guruĝa asi bene ĝaoa. Moĝesina boveini tu, ĝoi ĝekira-fitoĝamuni tarimari beĝe maiakarini, benamo ĝita iatarai guruĝa rakavana ta asi beĝe kiraĝiani.

⁹ Tuĝu-rakaorakao tarimari bono launaĝiri, ĝeri baregori garori beĝene seĝaĝiri ema beĝene vaĝa-verereri ĝeri vetuĝunaĝi mabarari ĝeiaĝo-vinirini nuĝari ai. A asi beĝene guruĝa-vaĝa-voiri bonosi. ¹⁰ E bono kirari, ĝeri baregori ĝeri farefare asi beĝene lemalema-vaĝiri. Senaĝi ĝeri veiĝa namori moĝo beĝene vaĝa-foforiri. Ma mo veiĝa namori na ĝeri baregori beĝene vaĝa-

ġitari, ġia ġeri ai asi beġene daradara, senaġi beġene tuġamaġikau. Maġesi beġe veini tu, ġita ġera Vevaġa-maġuri Barauna ġena vevaġa-riba, tarimarima na tu beġe vaġa-raġeani dabara mabarari nuġari ai.

¹¹ Korana Barau ġena namo e varevare-bara ġenana vevaġa-maġuri eiaġomato, mo vevaġa-maġuri tu tarimarima mabarari ġeri ai ema fo-forito. ¹² Barau ġena namo e varevare-bara na ġita evaġa-ribarani, Barau asi takorana-iaġi korikoriani maġurina tu bitana fitoġari. A ġita mai tanobarai tatanuni tu, vevaġa-gwaġiġi maġurinai bitana tanu, veiġa iobukaiobukari bitana vei ema Barau bitana korana-iaġi korikoria, ¹³ ġaro baregona e namona tanari-taġoani nuġanai tu. Ġita ġitoma tu Iesu Keriso tanari-taġoani; ġia tu ġita ġera Barau baregona e ġera Vevaġa-maġuri Tarimana; ġena iaġoma ma marevana asikeikeina ġesi moġo tanari-vegogo-taġoani. ¹⁴ Iesu Keriso ġita urarai tauġena evevinito, ġita veiġa rakava kwaikwairi nuġari na bene voi-vaġira ġana uranai. Ema ġita tu ġia ġereġana ġena moġo bene vaġa-namo vedaureara, benamo bene toreġerevaġira, ġena tarimarima namori ai bisini iaġo, ma ġauvei namori moġo veiveiri bisini uradika ġana.

¹⁵ Ġoi na tu maġeri maġuri e veiġa bono vevaġa-riba-iaġiri. Ġemu maoro baregona maniġa bono ġauvei-iaġia, tarimarima bono launaġiri, ema ġeseġaforeni tarimari bono kira-feifeiri. Tarima ta na asi bene kira-fitoġamu.

3

Aiḡesi ekalesia ḡere tanu

¹ Ĝemu tarimarima ma bono vaḡa-guruḡari, bono kirari, kini e gavamani ḡeri veḡitaḡau gaburenai beḡene tanu e beḡene seḡaḡi-viniri. Ema vanaḡivanaḡi beḡene venari-taḡo, veḡa namori beḡene veiri ḡana. ² Tarima ta ḡenai guruḡa rakavana ta asi beḡene kiraḡia, ta ḡesi asi beḡene vekira o vevane. A ḡia tu manau ai moḡo beḡene tanu ema tarimarima mabarari veḡa namori moḡo beḡene vei-viniri.

³ Korana tu ḡita maiḡera maki guinenai tu babo, Barau asi ribara, Barau taseḡafore-viniatoḡoi, Satani na eḡofaratoḡoi, be Barau ḡena dabarai asi tarakatoḡoi. Ĝita moḡeri negari ai tu veḡa rakavari irauirauri taura-viniritoḡoi, e tauḡani korina vaḡa-vererena veḡari irauirau ḡeri tuḡu-rakaorakao tarimari ai tavevaḡa-iaḡoto. Tarima vaḡa-midigumidiguri e vaḡavedaḡa-raḡeri tuḡamaḡiri taḡabitoḡoi ema tarima ḡeri ai tamamatoḡoi, baru na tavonuvonu-raḡetoḡoi e karora ḡesi taveiau-rakavatoḡoi.

⁴ Senaḡi ḡita ḡera Vevaḡa-maḡuri Barauna ḡena veiau-namo ema ḡena veuravini ḡita tarimara ḡerai ema foforito nai tu, ⁵ ḡita ema vaḡamaḡurirato. Ĝita tu dia ḡera vei-iobukaiobuka dainai ema vaḡamaḡurirato. Asiḡina. Ĝia tauḡena ḡena vevetuḡaḡwai moḡo ema vaḡamaḡurirato. Eḡuriḡi-matamatarato tamaḡuriḡenoḡoito ḡaronai, ema Iauka Veḡa na ḡera maḡuri ma evaḡa-variḡu ḡenoḡoirito. ⁶ Mai Iauka

Veaḡa tu Iesu Keriso ḡita ḡera Vevaḡa-maḡuri Tari-mana ḡenana Barau na ḡita iatarai ebubu-kauato. ⁷ Keriso na mai maḡuri eveiato, korana ḡita tu ḡia ḡena namo e varevare-bara ḡenana moḡo vei-iobukaiobuka tarimarai evaḡa-iaḡorato Barau ḡoiranai. Ema maḡuri vanaḡivanaḡi tatuḡamaḡi-dadamaḡiani maḡurina maki Barau na bevinirani, benamo bita ḡabiani.

⁸ Mai velaunaḡi guruḡari maiḡeri tu moḡoni korikori. Be au aurani, ḡoi na mai veiḡa namori maiḡeri tarimarima ḡeri ai bono kiraḡi-baregori, be mani Barau ḡenai ḡeveḡabidadamani tarimari maniḡeri tu ḡeri maḡuri beḡene nariri; ema ḡauvei namori ḡeveini maniḡeri tu roḡo beḡene vei-iaḡori. Korana mani veiḡa maniḡeri tu veiḡa namori ema maniḡeri na tarimarima mabarari maki beḡe vaḡa-kavarini. ⁹ A vedanaḡi babori e tubu ḡata o sene ainana ḡeiaḡomato moḡeri kiraḡi-ginikau ginikauri e veḡareveḡare, ema Mose ḡena taravatu vevaneri mabarari ḡerina tu bono veḡita. Korana maniḡeri na vevaḡa-kava namona ta tu asi bodoḡariani. Mani tu asi tauri dagarari. ¹⁰ Ekalesia doḡorona nuḡanai vetavikirakira veiḡana eveiani tarimana tu bono kira-toreḡaua, bono kiraia, mo veiḡa asi bene veia. Beseḡaforeni, benamo mo veiḡa roḡo beveiani nai, vaḡa-ruaruana ma bono kira-toreḡaua. Moḡa murinai roḡo eḡigiraḡeni nai tu, bono ḡita-fitoḡaia moḡo. ¹¹ Korana maniḡesi vetavikirakira veiḡari eveirini tarimana tu bono riba, ḡia ḡena maḡuri tu rakava kwaikwai ema vei-rakava nuḡanai etanuni. Ḡia tu tauḡena ḡena vei-rakava na evaḡa-

moḡoniani, ḡia tu moḡoni rakava tarimana.

Vevaḡa-riba guruḡari magori

¹² Au na Atemas o Tikiko ḡoi ḡemu ai batuḡu-iaḡosiani nai tu, dabara ta bono vetaua, benamo au ḡegu ai bono iaḡoma Nikopoli ḡana. Korana au tu akirato, faraka e iavara ḡueri nuḡari ai tu monai baḡabiani atato bene. ¹³ Taravatu tarimana Senas e Apolos ḡeri dabara bono raga-vei, be bono ragatuḡu-iaḡomari. Botuḡu-iaḡomarini nai tu, ḡeri ura dagarari mabarari maki bono vini-ginikaui.

¹⁴ Ḡita ḡera tarimarima mabarari ḡauvei namori veiveiri ai asi beḡene biga dabarari bono vaḡa-ribari, be beḡene ribari. Korana moḡeri dabara beḡe ribarini nai tu, ḡaro vanaḡivanaḡi ḡeri-ḡari tu tauḡeri beḡe ḡauveini, benamo beḡe ḡoitaḡoni, ema ḡeri ḡauvei maki ḡwaḡwari beḡe vetoreni.

¹⁵ Mainai au karogu mabarari na ḡemi vevaḡa-namo beḡe tuḡu. Ḡema vevaḡa-namo maki veḡabidadama nuḡanai ḡai ḡeura-vinimani tarimari bono viniri.

Barau ḡena namo e varevare-bara ḡomi mabarami ḡemi ai bene tanu.

GINITAŪO VARIŪUNA
The New Testament in the Sinaugoro Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sinaugoro long Niugini
Copyright © 1995 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sinaugoro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
a998e4ce-f2f7-5577-968e-5d2feef358f1